

ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ
ที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย ในประเทศไทยFactors Selective Influencing Role Performance of New
Graduate Nurses in University Hospitals Across Thailand

บทความวิจัย

วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ

Journal of Nursing Science & Health

ปีที่ 35 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน) 2555

Volume 35 No.3 (July-September) 2012

สุพร แก้วสุด พย.ม.* วิภาพร วรหาญ พย.ม. **

Suporn kaewsud MSN* Wiphaporn Vorahan MSN **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 18 เดือน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน หาความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ .90, .89, .91 และ .92 ตามลำดับ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08$) สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านความเป็นอิสระจากการคุกคาม และคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการควบคุม สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ได้ร้อยละ 47.5

คำสำคัญ: การปฏิบัติบทบาท พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่

Abstract

The purpose of this research study was to investigate factors selective influencing role performance of new graduate nurses in university hospitals across Thailand. A study sample was new graduate nurses who work from 6 months to 18 months by stratified random sample of 295 graduate nurses. The instruments were questionnaires and used Cronbach's Alpha Coefficients were .90, .89, .91 and .92 for their reliability. Analysed by using stepwise multiple regression. Findings showed that the level of role performance of new graduate nurses was medium. ($\bar{X}=3.08$). Factors significantly predicting were the relationship of interpersonal mutual help, freedom from threat and personal characteristics was the control. These predictors accounted for 47.5 percent of the variance ($R^2=0.475$).

keywords: role performance, new graduate nurses

*นักศึกษพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงขององค์การด้านสุขภาพ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเน้นการพัฒนา กำลังคนด้านสุขภาพให้มีคุณภาพ¹ ดังนั้นการพัฒนากำลัง คนด้านสุขภาพ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ โรงพยาบาล และบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนา คุณภาพของโรงพยาบาลมากที่สุดก็คือพยาบาล² พยาบาล เป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญและมีจำนวนมากที่สุดในจำนวน บุคลากรทั้งหมดของระบบสาธารณสุขของประเทศ โดยมีจำนวนประมาณร้อยละ 70 ของบุคลากรด้านสุขภาพ ทั้งหมด³ มีบทบาทในการให้บริการทางการแพทย์ การ รักษาพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และ การฟื้นฟูสุขภาพ โดยครอบคลุมบุคคล ครอบครัว และ ชุมชน^{4,5} ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรพยาบาล ทำให้ พยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ต้องปฏิบัติงานหนักกว่าเกณฑ์ มาตรฐาน ส่งผลกระทบถึงคุณภาพของบริการพยาบาล ที่ให้ถึงผู้รับบริการว่าการบริการพยาบาลไม่เป็นไปตาม ความคาดหวัง⁶ ดังนั้นภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึง ต้องมีการเตรียมบุคลากรใหม่ที่จะเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อ ทดแทนการขาดแคลนบุคลากรพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ ที่สำเร็จการศึกษาใหม่จึงเป็นกลุ่มบุคลากรพยาบาลที่ สามารถทดแทนการขาดแคลนอัตรากำลังของหน่วยงาน ได้ ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จ การศึกษาใหม่ให้สามารถปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อเข้า สู่อุปการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีความสามารถ จะช่วยให้ พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ สามารถปฏิบัติ งานตามบทบาทวิชาชีพได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ⁷ เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะ สามารถทำนุบำรุงรักษาพยาบาลไว้ในวิชาชีพได้ อีกทั้ง ยังเป็นการลดปัญหาการขาดแคลนพยาบาลทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตด้วย⁸

พยาบาลวิชาชีพในปัจจุบันมีบทบาทหน้าที่ที่ แตกต่างกันไปตามองค์การที่สังกัดและบทบาทหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย คือ ด้านการบริหารพยาบาล เป็นการใช ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่มคน สถาบัน วิชาชีพและสังคม ด้านบริการพยาบาล เป็นการให้บริการ

ระดับวิชาชีพ ใช้ความรู้และคุณสมบัติทางวิชาชีพที่ได้ รับการรับรองโดยกฎหมาย มุ่งผลทางด้านสุขภาพและ คุณภาพชีวิตของผู้ใช้บริการ และด้านวิชาการ เป็นการ พัฒนาคณะให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์ ทางการพยาบาลและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง^{9,10,11,12} โดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ที่ปฏิบัติ งานอยู่ในโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรง พยาบาลที่มีพันธกิจในการเรียนการสอน การผลิตบัณฑิต และการวิจัย ให้การบริการรักษาโรคได้ทุกสาขา มีการนำ เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการรักษา รับผิดชอบในการให้การศึกษอบรมแก่บุคลากรทางการ สาธารณสุขทุกระดับ การบริการที่เน้นคุณภาพที่ได้ มาตรฐาน ต้องพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยทุ่มเททรัพยากรต่าง ๆ ไปในด้านพัฒนาบุคลากรเพื่อ ให้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง พัฒนาคุณภาพการ บริการสู่มาตรฐานสากล ตามระบบของการได้รับการ รับรองคุณภาพโรงพยาบาล (Hospital Accreditation) การต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยที่ให้การดูแล รักษาผู้ป่วยระดับตติยภูมิที่มีภาวะเจ็บป่วยที่ซับซ้อน การ ให้การรักษายาบาลที่ไม่เคยมีทักษะและประสบการณ์ มาก่อน ทำให้ไม่มีความมั่นใจ ไม่กล้าตัดสินใจ การต้อง เข้ามาทดแทนบุคลากรในหน่วยงานที่ขาดแคลน มีผล ให้ต้องรับภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น ได้รับความกดดันจาก ความคาดหวังของวิชาชีพและสังคม เกิดความขัดแย้ง ในบทบาทที่ต้องปฏิบัติ เหนื่อยล้า ซึ่งจะส่งผลกระทบ ต่อผู้รับบริการ วิชาชีพและองค์กร ดังนั้นหากพยาบาล วิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่มีการปรับตัวให้เหมาะสม กับบทบาทใหม่และบริบทของงานแล้ว จะสามารถปฏิบัติ งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการปรับตัวดังกล่าวต้อง อาศัยปัจจัยภายใน ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล¹³ เป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีส่วนช่วยให้การ ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁴ และปัจจัยภายนอกซึ่งเกิดจากสถานการณ์แวดล้อมนอก ตัวบุคคล การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร การมองเห็นคุณค่าในการมีส่วนร่วมและความเอาใจใส่ความ

เป็นอยู่ของตนจากองค์การ¹⁵ และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ซึ่งเกิดจากสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในวิชาชีพเดียวกัน ในระหว่างที่ปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งสัมพันธ์ภาพดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน¹⁶ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย โดยเลือกศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนจากองค์การและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการหาแนวทางพัฒนา และส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพการบริการและผู้ใช้บริการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย
2. ศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2552 ที่ปฏิบัติงานในแผนกการพยาบาลต่าง ๆ ของโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย จำนวน 6 แห่ง คือ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามาธิบดี โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลสงขลา นครินทร์ และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยกำหนดค่า $\alpha = 0.05$ ค่า Power ($1-\beta$) เท่ากับ 0.90 เมื่อเปิดตารางจะได้จำนวนขนาดตัวอย่างที่ควรสุ่มเท่ากับ 263 คน และเพิ่มจำนวนขนาดตัวอย่างจากเดิมอีกร้อยละ 20

ขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงเพิ่มจาก 263 คน เป็น 315 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและมีความสมบูรณ์จำนวน 295 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน และตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ความมุ่งมั่น การควบคุม และความท้าทาย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตราลิเคิร์ท (likert scale) ประกอบด้วยคำถามด้านบวก (1 เป็นจริงน้อยที่สุด และ 5 เป็นจริงมากที่สุด) และคำถามด้านลบ (1 เป็นจริงมากที่สุด และ 5 เป็นจริงน้อยที่สุด) ได้ค่าความเที่ยงแบบสอบถามเท่ากับ .90

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนจากองค์การ ได้แก่ การสนับสนุนที่เสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน ค่าตอบแทน วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน การได้รับการนิเทศ และการดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ในครอบครัวและสังคม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตราลิเคิร์ท ประกอบด้วยคำถามด้านบวก (1 เป็นจริงน้อยที่สุด และ 5 เป็นจริงมากที่สุด) และคำถามด้านลบ (1 เป็นจริงมากที่สุด และ 5 เป็นจริงน้อยที่สุด) ได้ค่าความเที่ยงแบบสอบถามเท่ากับ .89

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ได้แก่ ความมั่นใจและความไว้วางใจ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความเป็นมิตรและความรื่นรมย์ การทำงานของกลุ่มที่มุ่งความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายร่วมกัน การริเริ่มสร้างสรรค์ การติดต่อสื่อสารแบบเปิด ความเป็นอิสระจากการคุกคามและความขัดแย้งในบทบาท ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตามมาตราลีเคร์ท ประกอบด้วยคำถามด้านบวก (1 เป็นจริงน้อยที่สุด และ 5 เป็นจริงมากที่สุด) และคำถามด้านลบ (1 เป็นจริงมากที่สุด และ 5 เป็นจริงน้อยที่สุด) ได้ค่าความเที่ยงแบบสอบถามเท่ากับ .91

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ได้แก่ บทบาทด้านบริการพยาบาล ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตราลีเคร์ท ประกอบด้วยคำถามด้านบวก (1 เป็นจริงน้อยที่สุด และ 5 เป็นจริงมากที่สุด) ได้ค่าความเที่ยงแบบสอบถาม เท่ากับ .92

3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยติดต่อกับฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง และดำเนินการตามเงื่อนไขของฝ่ายการพยาบาลแต่ละแห่ง

การพิทักษ์สิทธิและจริยธรรมการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และจากโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยอีก 5 แห่ง กลุ่มตัวอย่างได้รับการพิทักษ์สิทธิโดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ อธิบายรายละเอียดให้กับผู้ตอบแบบสอบถามทราบเป็นลายลักษณ์อักษร และขอความร่วมมือ โดยแนบซองปิดผนึกสำหรับใส่แบบสอบถาม พร้อมทั้งระบุสถานที่ติดต่อ และรับรองว่าข้อมูลที่ได้จะเป็นความลับ จะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ คำนวณค่าเป็นร้อยละ

2. ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนจากองค์กร และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย วิเคราะห์โดยนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนจากองค์กรและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล กับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson's product moment correlation coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4. ศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) พร้อมตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (assumption) ในการใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแล้ว

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 24.3 ปี เป็นเพศหญิง ปฏิบัติงานที่แผนกอายุรกรรม และได้รับรายได้ 15,001-20,000 บาท สวัสดิการจากหน่วยงาน คือ การรักษาพยาบาล/เยี่ยมเจ็บป่วย ค่าที่พักอาศัย ผ่าตัดเครื่องแบบ และพักอาศัยในบ้านเช่าหรือหอพัก

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.08, S.D. = 0.18)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนจากองค์กรและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล กับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนจากองค์กรและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r = 0.387, r = 0.481 และ r = 0.521, p < 0.001) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนจากองค์กรและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล กับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
คุณลักษณะส่วนบุคคล	0.387	<0.001	ปานกลาง
การสนับสนุนจากองค์กร	0.481	<0.001	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างบุคคล	0.521	<0.001	ปานกลาง

4. ปัจจัยพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.325

เมื่อเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านความเป็นอิสระจากการคุกคามเข้าไป ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เพิ่มขึ้นเป็น 0.448 สามารถเพิ่มอำนาจการพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านความเป็นอิสระจากการคุกคาม สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่

ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.4 (R^2 Change=0.124)

เมื่อเพิ่มคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการควบคุมเข้าไปค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เพิ่มขึ้นเป็น 0.475 สามารถเพิ่มอำนาจการพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านความเป็นอิสระจากการคุกคาม และคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการควบคุม สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ได้ร้อยละ 47.5 โดยคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการควบคุมสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 (R^2 Change = 0.027) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 Change) ในการพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย

ลำดับขั้นตัวพยากรณ์	R	R^2	Adjusted R^2	R^2 Change	F
ด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	0.570	0.325	0.322		
ด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเป็นอิสระจากการคุกคาม	0.670	0.448	0.444	0.124	65.410**
ด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเป็นอิสระจากการคุกคาม การควบคุม	0.689	0.475	0.470	0.027	14.816**

หมายเหตุ ** P<0.01

จะเห็นว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านความเป็นอิสระจากการคุกคาม และคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการควบคุม มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Beta) เท่ากับ 0.416,

0.320, 0.177 ตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยได้ร้อยละ 47.5 ($R^2=0.475$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวพยากรณ์ (SEb) คะแนนมาตรฐาน (β) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของ b ในการพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย

ตัวพยากรณ์	b	SEb	β	t
ด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	0.174	0.028	0.416	6.241**
ความเป็นอิสระจากการคุกคาม	0.126	0.015	0.320	8.689**
การควบคุม	0.084	0.022	0.177	3.849**
R = 0.689		Constant =	2.480	
R ² = 0.475		Overall F =	87.760	

หมายเหตุ ** P<0.01

การอภิปรายผล

1. การปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการบริการพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารพยาบาล และด้านวิชาการมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของอัจฉรา สุทธิพรหมณีวัฒน์¹⁷ ประไพวรรณ ตำนประดิษฐ์และนงลักษณ์ นฤวัตร¹⁸ ที่ศึกษาผลการปฏิบัติงานของพยาบาลจบใหม่ในระยะเริ่มปฏิบัติงาน ด้านความรู้และทักษะ ความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การวางแผนการพยาบาลและการประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ พยายามมุ่งเน้นการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แต่จากภาระงานต่างๆ ที่มากขึ้น ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วยที่รับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ ได้ทันเวลา และถึงแม้ว่าพยาบาลวิชาชีพที่

สำเร็จการศึกษาใหม่ จะได้รับการศึกษาและเตรียมพร้อมจากสถาบันการศึกษาพยาบาล¹⁹ ตามหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากทบวงมหาวิทยาลัยและสภาการพยาบาลแล้วก็ตาม แต่ในการปฏิบัติงานจริงที่ต้องเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ทำให้พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ยังต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนจากองค์กรและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย

2.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($r=0.387$, $p < 0.001$) แสดงให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่มีความเชื่อว่าเหตุการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งปกติในชีวิต ทำให้เกิดการพัฒนาชีวิตมากกว่าจะเป็น

สิ่งที่คุกคามความมั่นคงปลอดภัย เป็นความรู้สึกกลัวที่จะเสี่ยงต่อเหตุการณ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้น มองเห็นคุณค่าของการเปลี่ยนแปลงในทางบวก ทำให้บุคคลนั้นมีการพัฒนาตนเอง¹⁴

2.2 การสนับสนุนจากองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($r=0.471$, $p < 0.001$) ซึ่งการมีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและอยู่ในสภาพที่ดีสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการแจ้งให้ทราบถึงวิธีการใช้และบำรุงรักษา จะช่วยให้บุคลากรสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม²⁰ รวมถึงการรับรู้ในหน้าที่ของตนเอง หน่วยงานมีคู่มือการปฏิบัติงาน จะเป็นสิ่งช่วยส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจแนวทางในการปฏิบัติงานมากขึ้น ส่งผลให้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁷ นอกจากนี้ในกระบวนการนิเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การสอน การแนะนำ การให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ กระตุ้นส่งเสริมให้กำลังใจรวมถึงการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของพยาบาลใหม่อย่างต่อเนื่อง การนิเทศสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลใหม่ ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการพยาบาล และเป็นโอกาสในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน^{4,17} ดังนั้นการได้รับการนิเทศจากผู้บังคับบัญชาจึงมีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ให้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($r=0.521$, $p < 0.001$) จะเห็นได้ว่าลักษณะงานการพยาบาลนั้นเป็นการให้ความช่วยเหลือกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน โดยเฉพาะพยาบาลรุ่นน้องให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆได้ การได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลในสังคม ถือเป็นแรงสนับสนุนทางสังคมที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อภาวะต่างๆ

ได้ดี จากลักษณะงานของพยาบาลที่ต้องการการตัดสินใจ และต้องพัฒนาความเป็นอิสระทางการพยาบาลของตนเอง จะพบได้ว่าในระยะเริ่มแรกพยาบาลมีอิสระในการปฏิบัติงานน้อย ส่วนใหญ่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งแพทย์ แต่ในปัจจุบันบทบาทของพยาบาลมีทั้งด้านการป้องกันการส่งเสริมสุขภาพ การดูแลรักษา และการฟื้นฟูสภาพ ทำให้มีอิสระทางวิชาชีพมากขึ้น มองตนเองในฐานะเป็นสหสาขาวิชาชีพ มีความสำคัญต่อการให้บริการแก่ผู้ป่วยเท่าเทียมกับวิชาชีพอื่น²¹

3. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านความเป็นอิสระจากการคุกคาม และคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการควบคุมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Beta) เท่ากับ 0.416, 0.320, 0.177 ตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย ได้ร้อยละ 47.5 ($R^2=0.475$) แสดงให้เห็นว่า การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน โดยพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์มากกว่าให้การดูแล ช่วยเหลือ แนะนำ และในการทำงานร่วมกัน พยาบาลรุ่นพี่จะทำหน้าที่เป็นตัวอย่างบทบาท²² ดังนั้นลักษณะการทำงานต่างๆจะถูกถ่ายทอดต่อกัน เป็นการแสดงสัมพันธภาพเชิงวิชาชีพที่ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถ่ายทอดความรู้ความชำนาญทางวิชาการในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบต่อวิชาชีพของพยาบาลทุกคน และในการทำงานทุกชนิดย่อมต้องการความเป็นอิสระในการทำงาน สำหรับงานของพยาบาลวิชาชีพต้องการความเป็นอิสระอย่างมากจึงจะสามารถทำงานมีประสิทธิภาพ ต้องมีการตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากการพัฒนาความรู้วิชาการ และพัฒนาความเป็นอิสระทางการพยาบาลของตนเอง จากสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป พยาบาลต้องการอิสระในการปฏิบัติงานมากขึ้น การทำงานโดยยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การ

พิจารณาความสามารถจากการปฏิบัติงาน สิ่งเหล่านี้จะทำให้พยาบาลเกิดความรู้สึกไม่ถูกคุกคามโดยไม่ได้รับความเป็นธรรม รวมถึงความเป็นอิสระจากเพื่อนร่วมงาน ต้องมีความรู้สึกปลอดภัยที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานทุกคน นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในชีวิตของบุคคลถือเป็นสิ่งปกติและเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้บุคคลเกิดการพัฒนามาสามารถจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดหมาย แสวงหาสิ่งใหม่ๆ ทำให้สนใจสิ่งรอบข้าง ทำให้บุคคลมีความยืดหยุ่น อดทนต่อความไม่แน่นอน และสามารถจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการเผชิญปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ และเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ฝ่ายการพยาบาลควรมีการส่งเสริมและกำหนดแนวทางการพัฒนาให้พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ มีปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกันกับบุคลากรในทีมสุขภาพและพยาบาลผู้ร่วมงาน ได้แก่ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมบรรยากาศในการทำงาน ให้คำแนะนำและสร้างความเข้าใจในองค์การเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ได้ปฏิบัติงานอย่างมั่นใจ ซึ่งจะเป็นรากฐานที่จะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันต่อไป

2. ควรมีการปลูกฝังหรือพัฒนาพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ อาจเริ่มจากขณะเป็นนักศึกษาพยาบาล โดยประสานกับฝ่ายการศึกษาพยาบาลจากการฝึกปฏิบัติงาน การเสริมสร้างกิจกรรมเกี่ยวกับความมั่นใจ เอื้อเฟื้อ การแบ่งปัน หรือการฝึกการแสดงออกทางวาจาและสัมพันธภาพเพื่อเตรียมการเป็นพยาบาลวิชาชีพผู้สง่างาม

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบระยะเวลาในการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ กลุ่มเดิมที่ปฏิบัติงาน 3 เดือน 6 เดือน และ 12 เดือน หรืออาจเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ปฏิบัติงาน 1 ปี 3 ปี หรือ

- 5 ปี เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติบทบาท และหาแนวทางช่วยเหลือต่อไป

4. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อที่จะได้ทราบปัญหาและแนวทางที่ชัดเจน เกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักงาน; 2550.
2. สุดารัตน์ เหลาฉลาด และอารีย์วรรณ อ่วมตานี. ปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมสร้างสรรค์ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. วารสารพยาบาลทหารบก 2550; 8(1): 30-40.
3. คณะทำงานโครงการวิจัยเพื่อพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ. การศึกษาความต้องการกำลังคนด้านสุขภาพกลุ่มผู้ให้บริการด้านการพยาบาล. นนทบุรี: สภาการพยาบาล; 2540.
4. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. ชุมปัญญาทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ: พระราม4 ปรีณัติ; 2546.
5. ปราณิธีร์โสภณ โสมภัทร ศรีไชย. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลในการพัฒนาคุณภาพบริการด้านอนามัยเจริญพันธุ์. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ 2552; 32(4): 44-54
6. วิจิตร ศรีสุพรรณ และคณะ. การศึกษาความต้องการกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ. 2538-พ.ศ. 2558. เชียงใหม่: เฟื่องฟ้าการพิมพ์; 2550.
7. ยุพาพิน ศิริโพธิ์งาม, สายพร รัตนเรืองวัฒนา และ นิโรบล กนกสุนทรรัตน์. ความเครียดและการเผชิญความเครียดของพยาบาลจบใหม่ ระหว่างการปรับเปลี่ยนเข้าสู่บทบาทพยาบาลวิชาชีพ. รามาธิบดีพยาบาลสาร 2540; 3(1), 5-20.

8. Benjamin JR, Cheryl J. Mary L Job Satisfaction of New Baccalaureate Nurses. *J Nurs Adm.* 2004; 34(9): 428-35.
9. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. การประกันคุณภาพการพยาบาล. ชลบุรี: โรงพิมพ์วังใหม่บุปผินทร์; 2538
10. นันทนา น้ำฝน. เอกลักษณ์ของพยาบาลวิชาชีพ. สงขลา: เหมการพิมพ์; 2538.
11. ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสงขลานครินทร์. คู่มือพยาบาลพี่เลี้ยง. สงขลา: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2550.
12. งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์. คำบรรยายลักษณะงานและสมรรถนะหลัก. ขอนแก่น: คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2547.
13. Katz D, Kahn RL. The social psychology of organizations, 2nd. New York: John Wiley & Sons; 1978.
14. Kobasa SC, Maddi, SR, Kahn S. A prospective study. *J. Personality Soc Psychol* 1982; 42: 168-77.
15. Eisenberger R. et al. Perceived organizational support. *J Applied Psychol* 1986; 71(3): 500-7.
16. Beyer JE, Marshall J. The interpersonal dimension of collegiality. *Nurs Outlook* 1981; 29(November): 662-5.
17. อัจฉรา สุทธิพรณิรัตน์. สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพจบใหม่ ในโรงพยาบาลชุมชน เขต 10. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2545.
18. ประไพวรรณ ด้านประดิษฐ์ และนงลักษณ์ นฤวัต. การประเมินผลการปฏิบัติงานของ พยาบาลจบใหม่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์กรุงเทพมหานคร. *วชิรเวชสาร* 2543; 44(2) : 139-47
19. เกศินี วุฒิวงศ์ และคณะ. ความพึงพอใจของบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2549. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ* 2553; 33(4): 87-94
20. สถาพร แฉวงจันทิก. ความรู้และทักษะของพยาบาลในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน เขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล; 2543.
21. สมจิต หนูเจริญกุล. การดูแลตนเอง: ศาสตร์และศิลป์ทางการพยาบาล. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล; 2534.
22. รัตนา ทองสวัสดิ์. วิชาชีพพยาบาล. กรุงเทพฯ: ไอเอสพรินติ้งเฮาส์; 2531.